Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Asianro:150/00.01.01.00/2025

Asia: E 32/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Kemikaalit; REACH-asetuksen (EY N:o 1907/2006) mukainen rajoitus koskien lyijyn käyttöä ammuksissa ja kalastusvälineissä

Viite: Ympäristövaliokunta tiistai 27.05.2025 klo 10.00 / E 32/2025 vp / Lausuntopyyntönne 12.5.2025

Suomen riistakeskus kiittää eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa käsiteltävässä asiassa, jolla voidaan katsoa olevan muuttuneessa muodossaankin merkittäviä vaikutuksia suomalaiseen metsästykseen ja ammunnan harjoittamiseen. Euroopan muuttuneessa turvallisuustilanteessa myös maanpuolustusta tukevan ammunnan harrastamisen merkitys on lisääntynyt, ja ampumaratojen tärkeys osana kokonaisturvallisuutta on alettu ymmärtää paljon aiempaa paremmin.

REACH-asetusta on jo aiemmin muutettu siten, että haulikon lyijyhaulipatruunoiden käyttäminen ja hallussapito kiellettiin Ramsar-kosteikkomääritelmän mukaisilla kosteikoilla ja niitä ympäröivällä sadan metrin suojavyöhykkeellä. Kielto tuli voimaan 15.2.2023. Vesilintujen metsästyksessä lyijyhaulien käyttäminen on ollut Suomessa kiellettyä jo lähes kolmekymmentä vuotta vuodesta 1996 lähtien. Voidaan sanoa, että riski sille, että lyijyhauleja joutuisi vesilintujen ja kahlaajien elimistöön niiden ruokaillessa vesi- ja kosteikkoympäristöissä, on jo täydellisesti ehkäisty.

Nyt käsiteltävän Euroopan komission esityksen osalta voidaan sanoa sen edenneen oikean suuntaan, mutta tiettyjä asioita olisi näkemyksemme mukaan vielä syytä muuttaa:

Lyijyhaulipatruunoiden käytön kieltämisen osalta metsästyksessä on esitetty kolmen vuoden siirtymäaikaa. Nähdäksemme olisi kohtuullista, että **siirtymäaika olisi viisi vuotta.** Tällöin metsästäjät ymmärtäisivät kiellon suhteellisuuden paremmin, kun he voisivat käyttää heillä vielä olevia patruunoitaan ja voisivat myös aseiden osalta varautua paremmin muutokseen. Tällöin myös teollisuudella ja kaupalla on paremmat edellytykset varautua muutokseen.

Keskisytytteisten kiväärinpatruunoiden, joiden kaliiperi on suurempi tai yhtä suuri kuin 5,6 mm, lyijyä sisältävien luotien käytön osalta metsästyksessä on esitetty 18 kuukauden siirtymäaikaa, mitä voidaan pitää aivan liian lyhyenä. Näiden osalta **siirtymäaika tulisi näkemyksemme mukaan olla myös viisi vuotta** samoin kuin kaliiperiltaan 5,6 mm pienempien keskisytytteisten patruunoiden. Suomessa jo valtaosa ns. suurriistasta ammutaan lyijyttömillä luodeilla, mutta jatkossa patruunanvalmistajilla tulisi olla riittävä aika valmistautua tuottamaan näitä patruunoita myös esim. Keski-Euroopan laajoja markkinoita varten, jotta patruunoita riittää myös maamme markkinoille ja vieläpä kohtuulliseen hintaan.

On erittäin tärkeää, että ampumaradoilla voidaan jatkaa lyijyä sisältävien luotien käyttöä urheiluammunnassa, metsästäjien ampumaharjoittelussa sekä maanpuolustusta tukevassa ammunnassa ilman kohtuuttomia kustannuksia aiheuttavia rakennevaatimuksia radoille. Nähdäksemme **ratojen toiminnan turvaaminen tulevaisuudessa ja laaja ammunnan harrastaminen edellyttävät tämän osalta pysyvää poikkeusta** ilman uhkaa, jonka väliaikaistarkastelu 10 vuoden kuluttua saattaisi tuoda mukanaan.

Ns. **pienoiskiväärin 22 LR** -kaliiperisille ja sitä pienemmille reunasytytteisille patruunoille **metsästyskäytössä tulisi nähdäksemme olla pysyvä poikkeus** ehdotetun 10 vuoden siirtymäajan sijaan. Tämän kaliiperin aseet ovat turvallisia ja nykypatruunoilla erittäin tarkkoja ja niitä käytetään lähinnä pienikokoisten riistalintujen metsästyksessä. Luodit eivät pienoiskiväärillä ammuttaessa pirstoudu saaliiseen osumassa, joten riskiä lyijyn saamisesta ihmisen elimistöön syötäessä ei ole. Ei ole myöskään olemassa riskiä siitä, että luodit voisivat joutua lintujen tai muiden eläinten ruoansulatuselimistöön. **Näyttää myös sille, että lyijyä tarkkuudeltaan korvaavaa materiaalia ei ole 22 LR kaliiperin (pienoiskiväärin) luoteihin kehitettävissä, vaikka useat valmistajat ovat sitä yrittäneet vuosien ajan tuotekehitystyössään.**

Haulikon lyijyhaulipatruunoiden käyttö ampumaradoilla esitetään kiellettävän viiden (5) vuoden kuluttua. Käyttö voisi jatkua siitä vielä kymmenen vuoden ajan, mikäli radalla olisi käytössä erittäin tiukat riskienhallintatoimet, mutta loppuisi joka tapauksessa 15 vuoden kuluttua. Vaatimuksia riskienhallintatoimille voidaan pitää jopa kohtuuttomina. Suomessa ei liene yhtään ampumarataa, joka täyttäisi ko. vaatimukset eikä liene näköpiirissä, että sellaisia tulisikaan. Tämä asettaa suomalaiset jopa kansainvälisen tason ampumaurheilijat huomattavan epätasa-arvoiseen asemaan, koska he joutuisivat harjoittelemaan muilla kuin lyijyhaulipatruunoilla, joita kv-kilpailuissa käytetään. **Ampumaradoilla käytettävien lyijyhaulipatruunoiden myyntiä ja radoille myönnettävää auktorisointia koskevat yksityiskohdat tulisi nähdäksemme voida jättää kansallisesti määriteltäviksi** kunkin maan olosuhteiden ja radoille jo nykyisin määriteltyjen vaatimusten ja lupaehtojen vuoksi. Suomessa meillä on jo nyt käytössä erittäin tiukka ympäristölupalainsäädäntö ampumaradoille, joilla käytetään BAT-tekniikkaa ja otetaan huomioon kyseisen ampumaradan olosuhteet ja mahdolliset riskit.

Haulikoilla tulisi myös jatkossa voida turvallisuuden takia harjoittaa ns. horisontaalista vaakatasossa tapahtuvaa ammuntaa lyijyhaulipatruunoilla taustavallia vasten Tietyissä näissä toiminnallisen ammunnan lajeissa (esim. suositut SRA- ja IPSC/Practical-lajit) käytetään sekä haulipatruunoita että lyijystä valmistettuja haulikon täyteisiä, joilla ammutaan lähietäisyydellä oleviin metallimaaleihin. Tällöin kovien lyijyä korvaavien materiaalien, lähinnä teräksen, käyttäminen ammuksissa aiheuttaisi jopa merkittävän turvallisuusongelman ampujille ja toimitsijoille kimpoamisten vuoksi. Taustavalliin ammuttaessa on aivan sama, ammutaanko siihen lyijyä sisältäviä luoteja vai hauleja/täyteisiä. Ne eivät muodosta riskiä eläimistölle tai ympäristölle.

Esityksessä mainittujen **kulttuuritapahtumien lisäksi tulisi sallia** myös muissa tilaisuuksissa lyijypitoisten luotien käyttäminen ammuttaessa **luotiloukkuun tai vastaavaan rakenteeseen**, josta luodit voidaan kerätä.

Patruunoiden jälleenmyyntipakkausten osalla on esitetty varoitustekstien laatimista kaikilla EU-maiden kielillä pakkauksiin, joissa on jo nykyisellään runsaasti tekstiä. Kannatamme ajatusta merkinnästä, jossa ymmärrettävyyden ja selvyyden vuoksi on **punaisen ”varoituskolmion” sisällä lyijyn hyvin tunnettu kansainvälinen kemiallinen merkki Pb**.

Jari Pigg
apulaisjohtaja